

جمهوری اسلامی ایران
هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

چهلمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۴۰۴/۰۷/۰۱

مصوبه بند (۱)

موضوع: نتیجه بررسی پیش نویس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای

پیرو مصوبه بند (۸) از سی و چهارمین جلسه هیأت عالی مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸ در خصوص «بررسی پیش نویس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای توسط کارگروهی منتخب از نمایندگان بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور و نماینده دادستان کل کشور»، نتیجه بررسی کارگروه مزبور در هیأت عالی مطرح و دستورالعمل مزبور به تصویب رسید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم کرمی و نظارت

مرکز تنظیم کرمی

بدریت کل تنظیم مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای

(مصوب هیأت عالی بانک مرکزی)

مرداد ماه ۱۴۰۴

اداره مطالعات و مقررات

گروه تدوین مقررات ۳

بسمه تعالی

«دستور العمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) و بند (ج) ماده (۸) «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، دستور العمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای که از این پس دستور العمل نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستور العمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۲-۱- **مؤسسه اعتباری توسعه‌ای:** بانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی با هدف ایجاد رونق در بخش‌های مولد اقتصاد کشور، بهبود وضعیت اجتماعی و رفاهی و رشد ظرفیت تولید ملی ایجاد و در راستای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه اقتصادی کشور، نسبت به تأمین مالی پایدار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی، کلان توسعه‌ای، ایجاد، نوسازی و حفظ زیرساخت‌های اقتصادی و سایر موارد اقدام می‌نماید.

۳-۱- **مؤسس/مؤسسين:** اشخاص حقوقی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری توسعه‌ای می‌باشند.

۴-۱- **سهامدار مؤثر:** سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری توسعه‌ای به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.

۵-۱- **صلاحیت عمومی و حرفه‌ای:** دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

۶-۱- **ذینفع:** شخص حقیقی یا حقوقی که در قراردادهای تأمین مالی طرح‌های مورد اشاره در بند (۱-۲) توسط مؤسسه اعتباری توسعه‌ای، طرف مقابل مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری توسعه‌ای تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

تبصره - بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، موضوع بند (ج) ماده (۸) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران به موجب اساسنامه‌ای که به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، تشکیل خواهد شد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری توسعه‌ای صرفاً در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۴- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری توسعه‌ای معادل چهارصد هزار میلیارد ریال می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای یک یا ترکیبی از اشخاص به شرح زیر می‌باشند:

۵-۱- دولت؛

۵-۲- مؤسسات دولتی؛

۵-۳- شرکت‌های دولتی؛

۵-۴- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی.

تبصره - سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری توسعه‌ای همواره باید از اشخاص مورد اشاره در این ماده باشند.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای در چارچوب اهداف مقرر در بند (۲) ماده (۱) این دستورالعمل، مجاز به فعالیت در یک یا چند بخش تخصصی زیر می‌باشد:

۶-۱- کشاورزی؛

۶-۲- مسکن، شهرسازی، راه‌سازی و حمل و نقل؛

۶-۳- صادرات و واردات؛

۶-۴- صنایع و معادن؛

۶-۵- سایر موارد به تشخیص بانک مرکزی.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های زیر (ریالی و ارزی) می‌باشد:

۷-۱- صدور گواهی سپرده خاص؛

- ۷-۲- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار در بخش تخصصی فعالیت در راستای تأمین مالی پروژه‌ها و در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛
- ۷-۳- تأسیس و مشارکت در شرکت‌های با فعالیت بانکی طبق ضوابط بانک مرکزی به استثنای موارد غیرمجاز مقرر در ماده ۸- این دستورالعمل؛
- ۷-۴- دریافت کمک‌های مالی و یا تسهیلات و اعتبارات خارجی از سازمان‌ها و نهادهای مالی و توسعه‌ای بین‌المللی؛
- ۷-۵- دریافت کمک‌های مالی و یا اعتبار از دولت، شرکت‌های دولتی، صندوق توسعه ملی، مؤسسات عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط؛
- ۷-۶- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه و استفاده از سایر ابزارهای تعهدی از جمله اوراق گام در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۷- اعطای تسهیلات ریالی و ارزی در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۸- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ری‌فاینانس و ...) در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۹- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۱۰- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۱۱- افتتاح و نگهداری حساب قرض‌الحسنه جاری صرفاً برای ذینفع؛
- ۷-۱۲- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک صرفاً به ذینفع؛
- ۷-۱۳- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی صرفاً در زمینه فعالیت توسعه‌ای مؤسسه اعتباری توسعه‌ای؛
- ۷-۱۴- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری و مدیریت دارایی‌ها؛
- ۷-۱۵- خدمات مربوط به وجوه اداره شده و افتتاح حساب امانی صرفاً در بخش تخصصی فعالیت؛
- ۷-۱۶- انجام عملیات بین‌بانکی؛
- ۷-۱۷- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین‌المللی؛
- ۷-۱۸- انجام سفارشات مستمر ذینفع (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۷-۱۹- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی ذینفع طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۷-۲۰- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۷-۲۱- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۷-۲۲- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛

۷-۲۳- انجام سایر عملیات پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای مجاز به انجام عملیات زیر نمی‌باشد:

۸-۱- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات خارج از اهداف توسعه‌ای مؤسسه اعتباری توسعه‌ای؛

۸-۲- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت‌های لیزینگ، بیمه، کارگزاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، سایر نهادهای

پولی و نهادهای مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران به استثنای صندوق‌های

مرتبط با حیطه تخصصی فعالیت به تشخیص بانک مرکزی؛

۸-۳- افتتاح حساب و نگهداری انواع سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۸-۴- افتتاح حساب و نگهداری سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و اعطای تسهیلات در قالب عقد قرض‌الحسنه؛

۸-۵- اشتغال به معاملات اموال، املاک و مستغلات جز در موارد استیفاء مطالبات و یا رعایت مقررات بانک مرکزی؛

۸-۶- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی خارج از زمینه فعالیت توسعه‌ای

مؤسسه اعتباری توسعه‌ای؛

۸-۷- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات؛

۸-۸- صدور انواع کارت‌های اعتباری، هدیه و بن‌کارت.

تبصره- هرگونه تسهیلاتی نظیر تسهیلات مسکن که در راستای برنامه‌های رفاهی مؤسسه اعتباری توسعه‌ای به مدیران و

کارکنان آن تعلق می‌گیرد از حکم مقرر در بندهای فوق مستثنی می‌باشد.

ماده ۹- در مؤسسه اعتباری توسعه‌ای تخصیص منابع با توجه به گزارش توجیه فنی، اقتصادی، مالی، طرح و در چارچوب شیوه‌نامه

تأمین مالی است که به تصویب هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری توسعه‌ای می‌رسد، صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۰- تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری توسعه‌ای تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو

تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۲- سرمایه‌گذاری‌های مؤسسه اعتباری توسعه‌ای از حدود فردی و جمعی مقرر در ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری صرفاً در زمینه فعالیت‌های (سرمایه‌گذاری‌های) مجاز در این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۳- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات صرفاً به/برای اشخاص حقوقی که به منظور تأمین مالی طرح‌های مشارکتی ایجاد شده‌اند، از حدود فردی و جمعی مربوط به ضوابط ناظر بر تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط مستثنی می‌باشد.

تبصره- مدیران مؤسسه اعتباری توسعه‌ای (عضو هیأت‌مدیره، هیأت‌عامل، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل) و اعضای خانواده آنها (اقارب سببی و نسبی طبقه اول یا درجه یک از طبقه دوم مطابق با احکام قانون مدنی) نباید سهامدار مؤثر و یا دارنده سمت‌های مدیریتی در اشخاص حقوقی موضوع این ماده باشند.

ماده ۱۴- حدود مجاز ناظر بر وضعیت باز ارزی برای مؤسسه اعتباری توسعه‌ای معادل ۱/۵ برابر حدود تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۵- حد مجاز تملک خالص دارایی‌های ثابت بانکی توسط مؤسسه اعتباری توسعه‌ای حداکثر معادل ۶۰ درصد حد مجاز تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری توسعه‌ای از رعایت حد فردی ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر تسهیلات و تعهدات کلان مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۷- سالانه درصد مشخصی از سود خالص مؤسسه اعتباری توسعه‌ای براساس ضوابطی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، صرف افزایش سرمایه بانک می‌شود.

ماده ۱۸- بانک مرکزی (هیأت‌عامل) می‌تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شاخص‌های اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم تغییر دهد.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۹- فرایند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری توسعه‌ای مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۲۰- ارکان و نحوه اداره مؤسسه اعتباری توسعه‌ای تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت‌عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۲۱- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۲- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری توسعه‌ای هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت‌عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه‌ای در (۲۲) ماده و (۴) تبصره در سی و چهارمین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۵/۸ هیأت عالی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.